

Rolf Guttesen hevur skrivað bók um nólsoyingin Poul P. Nolsøe. Her vitjar hann í Nólsoy

MYND: PRIVAT

ikki hava fingið svar uppá, sigur Rolf Guttesen.

Vísindaligt arbeiði – men lættlesiligt

Hann hevur í 35 ár undirvíst á lærda háskúlanum í Keypmannahavn í mentanarligari geografi. Fyri nøkrum árum síðani undirvísti hann eisini á Fróðskaparsetri Føroya í søguligari geografi í nøkur fá ár.

– Tá ið eg undirvísti á setrinum, vóru vit nakrir, ið høvdu 1800 talið sum eina verkætlan. Tá fekk eg betri móguleika at seta meg inn í tíðarskeiðið. Og nú eg eri pensjóneraður, havi eg sitið mest sum burturav og arbeitt við hesum. Eg havi ongantið skrivað so nógv sum nú, og hetta er vorðið mitt høvuðsverk. Eg havi arbeitt vísindaliga, tað vil siga, at eg eri farin til upprunakeldurnar, og eg havi nógvar kelduávísingar og fótnotur í bókini. Men eg havi roynt at skrivað tað á einum lættlesiligum máli, sigur Rolf Guttesen.

Sett spor eftir seg

Rithøvundurin vísir á, at tað er rætt, at Nólsoyar-Páll var ein framburðarmaður.

– Tað er rætt, at hann bygdi nýggjan bóndagarð á Biskupstøð í Klaksvík, og hann smíðaði skonnartina Roynðina Fríðu í Vági – tá hevði einki skip verið bygt í Føroyum síðani miðøld. Hann gjørdi eisini fimm túrar við vøruf lutningi. Poul P. Nolsøe man hava verið bæði ágrýtin og hugtakandi, men hann var eisini rættiliga sjálvráðin. Fiskiskapinum kom sera lítil burturúr, sigur Rolf Guttesen.

Nólsoyar-Páll varð føddur í 1766 í Nólsoy og doyði í 1808 ella 1809, tá ið hildið verður at hann bleiv burtur við skipi. Umleið 20 ára gamal fór hann út at sigla. Hann las til skipara/ stýrimann í Keypmannahavn, og sigldi úti í nøkur ár, áðrenn hann kom aftur til Føroya. Fyrra konan hjá honum doyði, men hann giftist skjótt aftur við eini bóndadóttir úr Uppistovu á Oyri. Hann bygdi á Biskupstøð.

Føroyingafelagið sá stórt í Nólsoyar-Páll

Sambært Rolf Guttesen, var tað Føroyingafelagið í Keypmannahavn, sum sá stórt í Nólsoyar-Páll.

– Í 1880 – góð 70 ár eftir at Nólsoyar-Páll var deyður og

gloymdur av teimum flestu – nevndi V.U. Hammershaimb hann í eini talu í føroyingafelagnum. Hann nevndi hann sum ein av fyrimyndunum, vit føroyingar eiga at síggja upp til. Ein av teimum, ið vóru til staðar tá, var Jakob Jakobsen. Hann skriar eina longri grein um Nólsoyar-Páll, sum kemur á prent í Historisk Tidsskrift í 1892. Í 1895 er fólkafundur í Nólsoy, har Jóanes Patursson heldur røðu. Hann nevnr millum annað, at vit eiga at seta Nólsoyar-Páll ein minnisvarða. Tjóðskaparrørslan hevði tórv á einum figuri, sum fólk kundu síggja upp til, sigur Rolf Guttesen.

Hann vísir á, at keldurnar til vitanina um Nólsoyar-Páll í høvuðsheitum stava frá tí, sum Jakob Jakobsen skrivaði í 1895 og seinni í einum verki í 1912. Páll Nolsøe skrivaði síðani umleið 100 síður um hann í 1953 í Siglingarsøguni, og seinni skrivaði Hans Jacob Debes um hann í Føroya søga, bind 3.

Dømdur fimm ferðir

– Í teimum skjølum, eg havi funnið fram, kann staðfestast, at Nólsoyar-Páll ikki er ein tilík fyrmynd, sum mytur um hann

vilja vera við. Hann smuglaði vørur til Føroya og helt ikki lógir, ið vóru galdandi tá. Hann varð dømdur fimm ferðir, millum annað fyri at smugla og fyri ikki at geva rætt upp. Dómurin var, at hann skuldi rinda bøtur. Hann helt heldur ikki reglurnar um, at myndugleikarnir skuldu fáa loyvi at kanna vøruna, tá ið hann kom til landið við vøru, sigur Rolf Guttesen.

Um orsökina at oyramaðurin einki helt um Nólsoyar-Páll, sigur Rolf Guttesen.

– Nólsoyar-Páll varð giftur við yngstu bóndadóttirini, men kortini fekk hann ein áttamarkagarð úti á Oyri. Tann elsta dóttirin, sum vanliga plagdi at fáa mest tillutað, fekk bara ein fyra-markagarð. Eg spurdi, hví tað endaði soleiðis. Tá fekk eg svarið, at Nólsoyar-Páll hevði forbindils til Havnar. Kanska hevur tað nakað við tað at gera, sigur Rolf Guttesen.

Væntar atfinningar

Nú Rolf kemur við eini heilt aðrari mynd av Nólsoyar-Páll, enn henni, vit hava hoyrt áður, væntar hann at fáa atfinningar.

– Eg havi longu nú fingið nakrar atfinningar frá fólki, sum

øsa seg upp og seta at mær. Men tað má eg bara taka. Eg kann í øllum førum skjalfesta tað, ið eg komi við. Eg kann eisini vísa á, at ein eingilsmaður, sum eitur Anthony Jackson í 1991 skrivaði eitt verk um Føroyar, sum varð kallað The Faroes: The faraway islands. Har skriar hann millum annað, at Nólsoyar-Páll verður kallaður ein tjóðarhetja og frælsishetja í Føroyum, men at staðfestast kann, at hansara avrik eru yvirmett, og at hann gjørdi lítið í so máta, sigur Rolf Guttesen.

Ongar politiskar orsøkir

Hann afturvísir, at tað liggur nakað politiskt aftanfyrir, at hann nú pilkar við glansmyndina av Nólsoyar-Páll.

– Eg var gripin av tjóðskaparveinginum og arbeiddi enn tá á 14. September sum heilt ungur, men nú eri eg ein demokratiskur sosialistur. Eg havi einki politiskt mál við hesum. Mitt ynski er bara at nærkast veruleikanum og at fáa sannleikan fram, sigur Rolf Guttesen.

Bókin kemur út í komandi viku, og tað er forlagið Glyvursnes, ið gevur út.

FRANTS@SOSIALURIN.FO